

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 3. heinäkuuta 2024
(OR. en)

11929/24

Toimielinten välinen asia:
2024/0146(NLE)

POLCOM 218
FDI 59
ENER 366
ATO 51

EHDOTUS

Lähettiläs:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	2. heinäkuuta 2024
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2024) 256 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta tehdyn Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden välisen sopimuksen hyväksymisestä Euroopan atomienergiayhteisön puolesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2024) 256 final.

Liite: COM(2024) 256 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 2.7.2024
COM(2024) 256 final

2024/0146 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

**energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta tehdyn
Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden välisen
sopimuksen hyväksymisestä Euroopan atomienergiayhteisön puolesta**

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Energiaperuskirjasta tehty sopimus, jäljempänä 'sopimus', on energia-alalla sovellettava monenvälinen kauppa- ja investointisopimus, joka allekirjoitettiin vuonna 1994 ja tuli voimaan vuonna 1998. Euroopan unioni on energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen¹ sopimuspuoli yhdessä Euratomin, 22:n EU:n jäsenvaltion (19. kesäkuuta 2024 lähtien)² sekä Japanin, Sveitsin, Turkin ja useimpien Länsi-Balkanin maiden ja entisen Neuvostoliiton maiden kanssa Venäjää³ ja Valko-Venäjää⁴ lukuun ottamatta.

Euroopan unionin tuomioistuin katsoi asiassa *Komstroy*⁵, että energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen 26 artiklan 2 kohdan c alakohdalla on tulkittava siten, että sitä ei voida soveltaa jäsenvaltion ja toisen jäsenvaltion sijoittajan välisiin riitoihin, jotka koskevat jälkimmäisen tekemää investointia ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa. Väilystuomioistuimet hyväksyvät kuitenkin edelleen toimivallan ja antavat tuomioita EU:n sisäisissä riidoissa. Komissio lähetti 5. lokakuuta 2022 neuvostolle, Euroopan parlamentille ja jäsenvaltioille tiedonannon, jossa se ilmoitti aikovansa aloittaa neuvottelut unionin, Euratomin ja jäsenvaltioiden välisestä sopimuksesta, joka koskee energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen tulkintaa ja jossa erityisesti vahvistettaisiin se, että energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta ei ole koskaan sovellettu eikä sovelleta EU:n sisäisesti, että energiaperuskirjasta tehty sopimus ei voi toimia perustana välimiesmenettelyille ja että raukeamislauseketta ei sovelleta. Tällaiset neuvottelut on käyty. Keskinäisen sopimuksen tekstiä pidetään nyt vakaana. Teksti parafoitiin 26. kesäkuuta 2024, mikä osoittaa, että neuvottelut on saatu päätökseen.

• Suunniteltu sopimus

Sopimuksessa ei mainita mitään uutta. Se ilmentää unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä ja vastaa täysin unionin vakiintunutta kantaa, joka on ilmaistu useaan otteeseen, myös kolmansien maiden lainkäyttöalueilla tuomioistuimen julkisessa istunnossa. Sopimuksen johdanto-osan kappaleissa tarkastellaan sopimuksen historiaa ja asiayhteyttä, erityisesti unionin tuomioistuimen antamaa unionin oikeuden tulkintaa, ja tunnustetaan, että EU:n sisäisissä välimiesmenettelyissä annettavat väilystuomiot uhkaavat unionin oikeuden tehokasta täytäntöönpanoa. Ainoassa aineellisessa määräyksessä (2 artikla) vahvistetaan sopimuspuolten yhteisymmärrys siitä, ettei energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen 26 artiklan 2 kohdan c alakohdalla voida soveltaa EU:n sisäisesti, minkä vuoksi EU:n sisäisille välimiesmenettelyille ei ole oikeusperustaa, kuten keskinäisessä sopimuksessa todetaan.

¹ Neuvoston ja komission päätös 98/181/EY, EHTY, Euratom, tehty 23 päivänä syyskuuta 1997, energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen ja energiatehokkuutta ja siihen liittyviä ympäristönäkökohtia koskevan energiaperuskirjan pöytäkirjan tekemisestä Euroopan yhteisöjen osalta (EYVL L 69, 9.3.1998, s. 1–116).

² Italia vetäytyi sopimuksesta yksipuolisesti vuonna 2015. Myös Ranska, Saksa, Puola ja Luxemburg käynnistivät joulukuussa 2022 ja kesäkuussa 2023 irtisanoutumismenettelyn, mikä johti niiden tosiasialliseen eroamiseen energiaperuskirjaa koskevasta sopimuksesta joulukuussa 2023 Ranskan, Saksan ja Puolan osalta ja 17. kesäkuuta 2024 Luxemburgin osalta.

³ Venäjän federaation tarkkailijan asema peruttiin energiaperuskirjaa käsittelevän konferenssin ylimääräisessä kokouksessa 24. kesäkuuta 2022.

⁴ Valko-Venäjän tarkkailijan asema ja energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen väliaikainen soveltaminen Valko-Venäjän osalta peruttiin energiaperuskirjaa käsittelevän konferenssin ylimääräisessä kokouksessa 24. kesäkuuta 2022.

⁵ Tuomio asiassa *Moldovan tasavalta*, C-741/19, EU:C:2021:655.

• **Oikeusperusta**

Välimiesoikeudet eivät ole noudattaneet asiassa *Komstroy* annettua tuomiota, eivätkä ne ole johdonmukaisesti luopuneet toimivallastaan, vaikka pätevää välityssopimusta ei ole, minkä seurauksena välitystuomioita on annettu ja annetaan edelleen Euroopan unionin ja Euratomin sääntöjen vastaisesti. Nämä välitystuomiot ovat usein täytäntöönpanomenettelyjen kohteena, myös kolmansissa maissa. On olemassa riski EU:n perussopimusten ja energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen – sellaisena kuin jotkin välimiesoikeudet sitä tulkitsevat – välisestä ristiriidasta. Jos kolmannen maan tuomioistuimet vahvistavat nämä tulkinnat, ristiriidasta tulee tosiasiallisesti oikeudellinen ristiriita, kun kolmansien maiden oikeusjärjestyksissä esiintyy unionin oikeuden vastaisia välitystuomioita.

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan riski oikeudellisesta ristiriidasta on omiaan tekemään kansainvälisestä sopimuksesta unionin oikeuden vastaisen. Komissio katsoo, että kaikki ristiriitojen riskit on poistettava, jotta energiaperuskirjasta tehty sopimus olisi sopusoinnussa EU:n perussopimusten kanssa. Unionin energiapolitiikkaan on kuuluttava unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön noudattaminen ja ristiriidan välttäminen energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen, unionin oikeuden säädöksen sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen välillä. Kun otetaan huomioon välimiesoikeuksien ottama kanta, on tärkeää, että riskiin puututaan kansainvälisen oikeuden näkökulmasta. Tämän vuoksi komissio on neuvotellut Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden välisen sopimuksen energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta.

Sopimus on välttämätön keino edellä esitettyjen unionin energiapolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Euratomin perustamissopimuksessa ei määrätä tarvittavista valtuuksista. Päätös, jolla hyväksytään sopimuksen allekirjoittaminen Euroopan atomienergiayhteisön puolesta olisi sen vuoksi hyväksyttävä Euratomin perustamissopimuksen 203 artiklan perusteella.

• **Suhteellisuusperiaate**

Euroopan atomienergiayhteisö on myös energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen sopimuspuoli, joten neuvoston tehtävänä on päättää, tuleeko Euratomista kyseistä perustamissopimusta tulkitsevan sopimuksen osapuoli. Unionin tuomioistuimen nykyinen oikeuskäytäntö ja lukuisat komission toimet kolmansien maiden välitystuomioistuimissa ja tuomioistuimissa eivät ole riittäneet varmistamaan unionin oikeuden tehokasta täytäntöönpanoa ja energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen välisen ristiriidan riskin poistamista. Jotta toimella olisi toivottu vaikutus välimiesoikeuksien päätöksentekokäytäntöön, sen on oltava kansainvälisen oikeuden säädös. Komissio katsoo sen vuoksi, että asianmukainen ratkaisu on hyväksyä oikeudellinen väline, joka on muodoltaan osapuolten välinen sopimus energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen tulkinnasta.

3. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ei ole.

4. LISÄTIEDOT

Sopimusneuvottelujen myöhäisessä vaiheessa tuotiin esiin mahdollisuus antaa julistus asiassa *Komstroy* annetun tuomion oikeudellisista seurauksista, jotta voitaisiin virallistaa jo nyt keskinäiseen sopimukseen sisältyvä yhteisymmärrys. Komissio on allekirjoittanut kyseisen julistuksen unionin puolesta.

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS**energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta tehdyn Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden välisen sopimuksen hyväksymisestä Euroopan atomienergiayhteisön puolesta**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 203 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon⁶,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin tuomioistuin katsoi asiassa C-741/19, *Moldovan tasavalta v. Komstroy*, että energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen 26 artiklan 2 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että sitä ei voida soveltaa jäsenvaltion ja toisen jäsenvaltion sijoittajan välisiin riitoihin, jotka koskevat jälkimmäisen tekemää investointia ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa.
- (2) Välitystuomioistuimet hyväksyvät kuitenkin edelleen toimivallan ja antavat tuomioita EU:n sisäisissä välimiesmenettelyissä, joiden väitetään perustuvan energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklan 2 kohdan c alakohtaan. Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan tällaisten välitystuomioiden on katsottava olevan unionin oikeuden ja erityisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 ja 344 artiklan vastaisia. Tällaisella tuomiolla ei näin ollen voi olla mitään vaikutusta eikä sitä voida panna täytäntöön sillä myönnetyn korvauksen maksamiseksi.
- (3) Tällaisten välitystuomioiden antaminen EU:n sisäisissä välimiesmenettelyissä heikentää unionin oikeuden tehokasta täytäntöönpanoa. On olemassa riski, että EU:n perussopimusten ja energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen – sellaisena kuin jotkin välimiesoikeudet sitä tulkitsevat – välisestä ristiriidasta, jos kolmannen maan tuomioistuimet vahvistavat nämä tulkinnat, tulisi tosiasiallisesti oikeudellinen ristiriita, kun kolmansien maiden oikeusjärjestyksissä esiintyisi unionin oikeuden vastaisia välitystuomioita.
- (4) Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan riski oikeudellisesta ristiriidasta on omiaan tekemään kansainvälisestä sopimuksesta unionin oikeuden vastaisen. Oikeudellisen ristiriidan riski olisi poistettava. Tämän tavoitteen saavuttamista edistäisi sellaisen kansainvälisen oikeuden välineen hyväksyminen, jossa vahvistetaan allekirjoittajien yhteisymmärrys siitä, että energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen 26 artiklaa ei voida soveltaa EU:n sisäisten välimiesmenettelyjen perustana.

⁶ EUVL C [...], [...], s. [...].

- (5) Komissio, Euroopan unionin ja Euratomin puolesta, ja jäsenvaltiot ovat saattaneet menestyksekkäästi päätökseen neuvottelut tällaisen sopimuksen ehdoista. Sopimukseen sisältyvä yhteisymmärrys on toistettu 26. kesäkuuta 2024 annetussa lausumassa unionin tuomioistuimen asiassa Komstroy antaman tuomion oikeudellisista seurauksista ja yhteisymmärryksestä energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklan soveltumattomuudesta EU:n sisäisten välimiesmenettelyjen perustaksi.
- (6) Sopimus olisi hyväksyttävä sillä varauksella, että se allekirjoitetaan myöhemmin,
ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Hyväksytään liitteessä oleva sopimus sillä varauksella, että mainittu sopimus allekirjoitetaan Euroopan atomienergiayhteisön puolesta.

Komission puheenjohtaja valtuutetaan nimeämään yksi tai useampi henkilö, jolla on oikeus allekirjoittaa sopimus unionin puolesta.

2 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*